

Згадані гуманістичні домінанти реалізуються в сучасних умовах широкою мережею державних, муніципальних структур, органів ювенальної юстиції, громадських організацій, освітніх закладів. Оперативна взаємодія між різними суб'єктами виховного впливу забезпечує досить високу ефективність заходів ресоціалізації дітей і підлітків з девіантною поведінкою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Eadie, T. Crime, Justice and Punishment / T. Eadie. – 3 rd edn. – Oxford: Oxford University Press, 2003. – 113 p.
2. Hesse, Sven. Child Welfare and Child Protection on the Eve of the 21st Century. Stockholm Studies in Social Work 12. / S. Hesse. – Stockholm: Stockholm University, 1998. – 251 p.

Г. А. Соколовська

*студентка 4 курсу спеціальності «Соціальна робота»
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
galina1997@ukr.net*

*Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, доцент
О. Л. Главацька*

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

У сучасному світі розвиток медіа-системи йде дуже стрімко. Її вплив на молодь посилюється, оскільки вони є активними користувачами соціальних мереж. Проте не завжди спроможні фільтрувати той обсяг інформації, який отримують. Це може призвести до появи у них «патологічних» цінностей загалом і формування гендерних стереотипів зокрема.

Гендерні стереотипи є найважливішим механізмом відтворення і підтримки однієї з найбільш консервативних форм соціальної нерівності – гендерної, яка стверджує нерівний доступ чоловіків і жінок до соціально значущих ресурсів. Визначаючи норми поведінки статей і сприйняття соціальних суб'єктів, вони не тільки продукують гендерну нерівність, а й підтримують її, виправдовують і закріплюють.

Проблемі гендерних стереотипів присвячуються велика кількість робіт вітчизняних та зарубіжних авторів: К. Дайон, О. Помазан, Н. Сидоренко, М. Скорик, Л. Таран, С. Шермана, О. Вороніної та ін.

Питаннями як впливає ЗМІ на формування ціннісних орієнтацій молоді займались науковці М. Ушакова, І. Щербакова, А. Соколова та ін. Значення та місце ЗМІ у житті країни розглядав у своїй роботі А. Москаленко. Проблеми активного впливу ЗМІ на поведінку громадян вивчали О. Пугачов та А. Соловійов.

Метою статті є теоретичне обґрунтування впливу засобів масової інформації на формування гендерних стереотипів молоді.

Вивчення гендерних стереотипів почалося в 50-х роках ХХ ст. коли американські соціологи визначили типові чоловічі та типові жіночі образи. Найзагальнішим є виділення трьох груп гендерних стереотипів щодо: маскулінності/фемінінності, змісту відповідної відмінності в праці, сімейних і професійних ролей чоловіків і жінок [3, с. 195].

У переліку відомих функцій гендерних стереотипів виділяють: регулятивну, трансляційну, соціалізаційну, стратифікаційну, комунікативну [2].

Гендерні стереотипи породжують занадто умовне і спрощене уявлення про людей, формують очікування і установки щодо інших, позбавляють переваг, пов'язаних із пізнанням окремої особистості, обмежують її розвиток. Саме під тиском гендерних стереотипів дівчата відмовляються від кар'єрного росту на користь укладання вдалого шлюбу і виконання ролі домогосподарки.

Сучасні медіа-засоби набули величезної сили і впливу, оскільки саме вони фактично формують образ і сприйняття того світу, в якому ми живемо. Як зауважує К. Радченко, засоби масової комунікації «відіграють важливу роль у формуванні суспільної думки, оцінок людей і подій, установлюють масам певні стандарти життя та свідомості» [5, с. 479].

Мас-медіа диктує молоді певні життєві цілі та нав'язує гендерні ролі, розміщуючи жінок і чоловіків у різних нішах соціальної ієрархії. О. Щекотуров відзначає, що: по-перше, ЗМІ все активніше впливають на соціалізацію підростаючого покоління, основними агентами якої стають телебачення та Інтернет; по-друге, спостерігається збільшення ролі комунікативного фактора в ЗМІ, що підвищує ризик стати жертвою різних маніпулятивних практик; по-третє, використання різних прийомів залучення уваги аудиторії, таких як сексуалізація трансльованого образу і насильство в зображуваних сценах, формує хибні уявлення про реальний світ і спонукає молодих людей до девіантної поведінки, ускладнюючи їх інтеграцію в суспільстві; по-четверте, стрімкий розвиток можливостей Інтернету ненав'язливо призводить до більшого споживання соціальних мереж, обумовлюючи гіперболізовану потребу підлітків відповідати певним критеріям референтної групи, підлаштовуючись під її очікування; по-п'яте, збільшується вплив ЗМІ на гендерну соціалізацію підростаючого покоління. Автор наголошує, що «насичені традиційними гендерними стереотипами вони закріплюють у більшості молодих людей бачення світу через лінзи біологічного андроцентризму та гендерної поляризації, тобто світогляд, завуальований помилковою гендерною дихотомією [4, с. 102-103].

Засвоєння людиною певної гендерної ролі з допомогою нав'язаної стереотипної думки засобами масової інформації, детермінує всі інші її особистісні якості. Стереотипність керує мозком населення, забираючи у жінок і чоловіків можливість реалізувати свій багатий потенціал, а інколи може навіть призвести до гендерної дискримінації – порушення прав людини за статевою ознакою.

Отже, гендерні стереотипи в сучасному суспільстві мають надзвичайну стійкість і порівняно повільно модифікуються під впливом сьгоднішніх соціально-

економічних та соціокультурних реалій. Постійно відтворюючись на рівні соціальної взаємодії, вони консервують сформовану систему гендерної асиметрії, гендерної ієрархії, гарантуючи стабільність соціальних норм і відповідного громадського порядку.

Перспективними напрямками досліджень є системний аналіз реального стану суспільства в контексті гендерної рівності, опрацювання отриманих результатів, розробка та здійснення виваженої загальнодержавної політики, що охоплює стратегічні завдання із запровадження принципів гендерного паритету та контролю засобів масової інформації, щодо використання стереотипних ролей, які формують гендерні стереотипи. Це дасть змогу, по-перше, підвищити обізнаність суспільства і безпосередньо молоді, щодо гендерної проблематики та розуміння нагальних потреб; по-друге, створити умови для поєднання професійних і сімейних обов'язків, подолання гендерних стереотипів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агеев В. С. Стереотипизация как механизм социального восприятия / В. С. Агеев // Общение и оптимизация совместной деятельности. М. : Изд-во МГУ, 1987. – 184 с.
2. Вілкова О. Ю. Конструктивні та деструктивні функції гендерних стереотипів : дис. ... кандидата соціологічних наук : 22.00.04 / Олена Юріївна Вілкова. – К., 2005. – 231 с.
3. Клецина И. С. Самореализация и гендерные стереотипы / И. С. Клецина // Психологические проблемы самореализации личности. – Вып. 2. – СПб. : СПбГУ, 1998. – С. 188–202. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.klex.ru/books/psihologiya_samorealizacii-lichnosti.zip.
4. Павлюк Л. Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації (частина перша) / Л. Павлюк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/henderni-stereotypy-i-henderna-chutlyvist-komunikatsiyi.html>.
5. Радченко К. Засоби масової інформації як інструмент формування гендерних стереотипів / К. Радченко // Гендерна освіта – ресурс розвитку паритетної демократії : збірник міжнарод. наук.-практ. конференції (м. Тернопіль, 27-29 квітня 2011). – Тернопіль, 2011. – С. 479-481.
6. Сидоренко Н. М. Українські аспекти гендерної рівності / Н. М. Сидоренко, Н. Ф. Остапенко // Вісн. Київ. нац. ун-ту. Сер.: Журналістика. – 2003. – Вип. 12. – С. 26–28.
7. Федоришин Є. Телебачення Сполучених Штатів Америки : гендерний аспект / Є. Федоришин // Теле та радіожурналістика: зб. наук. пр. / [Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – 2011. – С. 186–191.